

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 17. FEBRUARJA 1977

ŠTEVILKA: 6. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič s spremstvom na ogledu hladne valjarne Bela

OSEBNI DOHODKI V PRVEM MESECU 1977

Če smatramo prvi januar za neko prelomnico v štetju časa, ker je pač tako prirejen naš koledar, je običajno to tudi ločnica, s katero v gospodarskem dogajanju označujemo eno dobo od druge. Pri delitvi sredstev za osebne dohodke obsega leto tisto obdobje, v katerem sklenemo obračun 12 mesecev, ugotovimo, ali smo ustvarili dovolj dohodka za kritje izplačanih akontacij in obveznosti, razporedimo ostanek (če ga je kaj) in se z vsem dogajanjem premaknemo v novo leto. Prvi znaki začrtane ekonomike pa se že odražajo v obračunu osebnega dohodka za januar, ki že v grobem nakazuje začrtano smer novega gospodarskega leta.

Predno preidemo na same podatke o doseženem januarskem osebnem dohodku, je prav, če se spoznamo z nekaterimi zakonitostmi, ki so pri delitvi sredstev nujno navzoče. Zaradi postopnega naraščanja življenjskih stroškov se je ustvarila neka dinamika, ki kaže, kako se osebni dohodek temu prilagaja. Navajamo podatke za preteklih sedem let.

leto	OD predh. četrletja	OD januar	indeks na četrletje	OD december	indeks na januar
1970	1.198	1.265	105,6	1.455	115,0
1971	1.436	1.452	101,1	1.821	125,4
1972	1.765	1.782	101,0	2.230	125,1
1973	2.282	2.331	102,1	2.470	106,0
1974	2.493	2.669	107,1	3.318	124,3
1975	3.276	3.362	102,6	4.049	120,4
1976	3.969	4.046	101,9	4.415	109,1
1977	4.458	4.518	101,3	4.942	109,3 predv.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SAMOUPRAVNE DELOVNE SKUPINE IN KOMUNICIRANJE

V prejšnji številki Železarja smo objavili prvo nadaljevanje analize raziskave, ki jo je o pomenu in delovanju naših samoupravnih delovnih skupin izvajal center za raziskovanje samoupravljanja pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. V današnji številki pa nadaljujemo s prispevkom avtorja VALENTINA JEŽA.

To daje slutiti, da je delovanje samoupravnih delovnih skupin v takih organizacijah verjetno le površno posnemanje ali pa poskus, ki so ga vpeljali samo začasno. Podrobnejši podatkov o delovanju samoupravnih delovnih skupin iz teh organizacij nimamo, zato je težko reči, kaj v resnici obstaja in kaj ne.

Samoupravne delovne skupine imajo v nekaterih delovnih organizacijah obenem vlogo sindikalnih skupin. Te so postale organizacijska oblika dela večjih osnovnih organizacij sindikata po 8. kongresu ZSS v letu 1974. Funkcija teh skupin se sicer razlikuje od one, ki naj bi jo imele samoupravne delovne skupine, vendar sta obe vsebini ne le združljivi, marveč se med seboj celo zelo dobro dopolnjujeta.

Vodje ali predsedniki samoupravnih delovnih skupin so v večini primerov, kjer so te skupine organizirane, kar vodje tehnološkega procesa. Srečamo pa tudi take samo-

upravne delovne skupine, kjer je vodja izvoljen za neko mandatno (Nadaljevanje na 3. strani)

USTVARJALNO UVAJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V PRAKSO

V prejšnji številki našega glasila smo iz Gospodarskega vestnika povzeli in priredili dva prispevka avtorjev Janeza Šinkovca in Petra Toša na seminarju, ki ga je organiziral inštitut za delo pri pravni fakulteti v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu v vsakodnevni praksi. Prispevka sta se nanašala na samoupravno odločanje in poslovodni organ. Danes pa sestavek zaključujemo s povzetkom referata Janeza Šinkovca, ki je na omenjenem seminarju razpravljal o samoupravnih splošnih aktih, referatom Viktorja Damjana o družbenem varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine ter referatom Petra Toša o samoupravnih delavski kontroli.

SAMOUPRAVNI SPLOŠNI AKTI

Skupen problem načel samoupravnega prava, ki se nanašajo na

družbene dogovore, samoupravne sporazume in druge splošne samoupravne akte, je med drugim tudi problem sankcij. Samoupravno pra-

CELODNEVNI OBISK MITJA RIBIČIČA NA JESENICAH

Pretekli četrtek, 10. februarja, je jeseniško občino obiskal predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič. V spremstvu Majde Poljanšek, članice izvršnega odbora republiške konference SZDL in sekretarja medobčinskega sveta ZKS Ludvika Kežarja in predsednika medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko Janeza Varla, se je v občini zadržal ves dan.

Predsednika so najprej na sedežu skupščine občine Jesenice predstavniki skupščine in družbenopolitičnih organizacij seznanili z delom občinske konference SZDL Jesenice, o družbenoekonomskem stanju v preteklem letu v občini in o družbenem načrtu razvoja občine za letošnje leto. Predsednik Ribičič se je na tem razgovoru še posebno zanimal o uresničevanju celodnevne osnovne šole v občini in o sestavi prebivalstva občine.

Po tej informaciji si je predsednik v spremstvu ogledal novo hladno valjarno Bela. Ustrezno razlago o gradnji in pomenu hladne valjarne za slovensko in jugoslovansko gospodarstvo sta predsedniku nudila pomočnik glavnega direktorja Ivo Arzenšek in vodja hladne valjarne Bela Aleksander Jezeršek.

Ogledu hladne valjarne je sledil obisk v Kranjski gori, kjer je tekla beseda o nadaljnjem razvoju turizma, o pripravi na razprave o kmetijstvu in o pripravi na šesto evropsko prvenstvo v alpskem smučanju za mladince.

Popoldan je predsednik najprej imel predavanje za politični aktiv občine z naslovom Jugoslavija pred evropsko konferenco o varnosti in sodelovanju. V izredno kvalitetnem in razumljivem predavanju je Mitja Ribičič razgrnil celotno politično situacijo Evrope in opozoril na nekatere socializmu tuje pojave znotraj Jugoslavije. Na beograjski konferenci, ki je v središču svetovne pozornosti in na katero se intenzivno pripravljajo udeleženci z vsemi svojimi političnimi strukturami, bodo pregledali rezultate helsinške konference. Pomenila naj bi korak naprej v pogledu krepitve sožitja v Evropi, pri razvoju gospodarskih integracij in povezanosti s tretjim svetom, oziroma nerazvitimi deželami v svetu, večjega sodelovanja med državami in uresničevanja temeljnih človekovih pravic, ki izhajajo iz že sprejetih dokumentov.

Svoj obisk v jeseniški občini je predsednik Ribičič sklenil z razgovorom s predstavniki krajevne skupnosti Sava, kateremu so prisostvovali tudi predsedniki krajevnih konferenc SZDL občine. Na razgovoru sta bili še posebno izpostavljeni nalogi - krepitve samouprave v krajevnih skupnostih in uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij, pri čemer ima še posebno odgovorno nalogo organizacija SZDL.

Na vseh srečanjih s predsednikom Mitjem Ribičičem in sodelavci je bila izražena želja, da bi nas v občini še obiskal.

SINDIKATI PRI URESNIČEVANJU POLITIKE EKONOMSKEGA IN SOCIALNEGA RAZVOJA V LETU 1977

Ob obravnavanju predloga resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana v letu 1977, je svet Zveze sindikatov Jugoslavije ob koncu decembra lanskega leta sprejel šest temeljnih nalog sindikata pri uresničevanju politike ekonomskega in socialnega razvoja v letošnjem letu.

Ob tej priliki je zvezni svet obravnaval tudi rezultate obsežne družbene akcije, ki je potekala v lanskem letu na področju stabilizacije. Ocenjeno je bilo, da je bila stopnja inflacije znižana na deset odstotkov, da je bilo zavrtlo naraščanje cen in življenjskih stroškov, da je bila izboljš-

šana zunanjetrgovinska bilanca in povečane devizne rezerve, medtem ko je bilo ob vsem tem odprtih okrog 200.000 novih delovnih mest. Poleg tega so se povečali realni zaslužki in zagotovljena so bila redna izplačila osebnih dohodkov, občutno je bila (Nadaljevanje na 2. strani)

BOGATA DELOVNA BILANCA ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV V MINULEM LETU

V začetku lanskega leta smo sprejeli obširen srednjeročni program družbenopolitičnega delovanja naše organizacije ZZZ NOV Slovenije. Od tedaj pa do danes smo kljub kratkemu obdobju del nalog opravili, skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in v skladu s politiko Zveze komunistov.

Na področju splošne politične akcije in graditve novih družbenopolitičnih in ekonomskih odnosov, kjer borci v skupni fronti rešujemo konkretne naloge samoupravljanja in uresničevanja interesov delovnih ljudi, so naša združenja na vseh ravneh dala primeren prispevek. Ta misel je bila še posebej poudarjena na deseti seji republiškega odbora ZZZ NOV Slovenije, ki je bila pred kratkim v Ljubljani. Aktivnost naših organizacij je zadovoljiva. Tega ne trdimo zaradi samozadovoljstva, pač pa zaradi aktivnega in razmišljujočega odnosa do problema, ki so danes aktualni. To lahko utemeljimo z našimi prizadevanji pri

realizaciji delegatskih odnosov, kakor tudi z javno razpravo o zakonu o združenem delu; prav tako z napredkom pri podružbljanju specifičnih zadev, od socialno-zdravstvenih problemov do razvijanja tradicij.

Pri vsem tem naša idejna usmerjenost ustreza ustavnim spremembam in se tako vključujemo v vsebinsko družbenopolitičnega prizadevanja pri uresničevanju samoupravnega socializma. Pri tem moramo vsekakor premagovati nešteto težav. Težave so danes in bodo tudi še jutri in zato je najvažnejše, da smo odločni spreminjati stvari, spremi-

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

V preteklosti se je naša praksa kadrovanja na odgovorna delovna mesta v združenem delu in družbi nekajkrat gibal v dveh skrajnostih. V določenem obdobju smo v ospredje postavljali predvsem družbenopolitične kvalitete kandidata, v drugem pa predvsem sposobnost, oziroma šolsko izobrazbo. Šele v zadnjih dveh letih smo v družbenih dogovorih o kadrovski politiki obe kvaliteti opredelili kot nerazdružni celoti pri kadrovanju delavcev na odgovorna delovna mesta. V teh dogovorih smo poudarili, da bomo na ključna delovna mesta v združenem delu in družbi izbirali najspodobnejše ljudi, ki so predani interesom delavskega razreda in ideji ter praksi socializma in socialističnega samoupravljanja. Komunisti pa smo se na sedmem kongresu Zveze komunistov Slovenije tudi obvezali, da se bomo zavzemali, da bodo na odgovorna delovna mesta prišli politično preizkušeni ljudje, delavci iz neposredne proizvodnje in mladi, ki so v samoupravni praksi izpričali revolucionarnost, načelnost ter se izkazali kot dosledni borci za uresničevanje politike Zveze komunistov Slovenije ter si s tem pridobili zaupanje pri delovnih ljudeh. Pri tem pa smo ravno komunisti tudi opozorili, da sama legitimacija članstva v Zvezi komunistov Slovenije še ne pomeni jamstva za navedene družbenopolitične kvalitete.

V naše samoupravne sporazume o združevanju delavcev v temeljno organizacijo, ki smo jih sprejeli z referendumom, smo zapisali:

— da je za vodjo temeljne organizacije lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje z zakonom predpisane in še naslednje pogoje:

— da ima visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,

— da ima moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Sedaj, ko smo tik pred izborom vodij temeljnih organizacij v Železarni, in ob dejstvu, da smo ta načela sprejeli z referendumom, je težko oporekati opredeljenim pogojem, čeprav smo ob sprejemanju najbrž preveč površno šli mimo njih. Predvsem je tu vprašanje izobrazbe, namreč, če smo se zavzeli za to, da legitimacija članstva v Zvezi komunistov še ne pomeni jamstva za zahtevane družbenopolitične kvalitete, potem generálno tudi spričevalo, oziroma diploma ne moreta zagotavljati, da je za njima tudi najspodobnejši človek. To je najbrž tudi razlog, da smo v sporazumu zapisali, da mora imeti kandidat poleg izobrazbe še pet let uspešnega dela v industriji, kar v bistvu pomeni tisti izborni element, da se bomo lahko na osnovi kandidatovih dosedanjih ocen odločali res za najbolj sposobnega.

NA ODGOVORNA DELOVNA MESTA NAJSPOSOBNJEJŠE LJUDI, PREDANE INTERESOM DELAVSKEGA RAZREDA

Seveda pa nas pri ne dovolj opredeljenih izhodiščih in kriterijih tudi drugi pogoj, to je, moralno politične in etične kvalitete, lahko zapelje na stranpota. Namreč, če smo bolj natančni, aktivni odnos do razvijanja samoupravnih odnosov lahko za nekoga pomeni množico navdušenih besed za razvoj socialističnega samoupravljanja, za drugega pa resničen ustvarjalni odnos in aktivno udeležbo pri spreminjanju družbenoekonomskih odnosov. Kajti ustvarjalno sodelovati pri oblikovanju in razvijanju socialističnega samoupravljanja pomeni hkrati tudi uresničevanje zgodovinskega interesa delavskega razreda — osvoboditev dela in človeka, pomeni z vsem človeškim žarom sodelovati pri krepitevi bratstva in enotnosti ter enakopravnosti naših narodov in narodnosti. Kajti skupno z vsemi jugoslovanskimi narodi in narodnostmi smo se v izredno težkih pogojih bojevali za svobodo in ideale socializma ter v tem boju zmagali, skupno smo v povojnem obdobju premagovali vse težave ter gradili temelje socialističnega samoupravnega sistema, katerega sestavina sta bratstvo in enotnost.

Ustvarjalno sodelovanje pri uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov pomeni biti med prvoborci pri uresničevanju odločilne vloge delavcev pri upravljanju družbene reprodukcije in uresničevanju njihovih interesov in samoupravnih ter drugih pravic na vseh področjih dela in življenja. Pomeni ustvarjalno sodelovati pri uresničevanju ustavnih pravic in zakona o združenem delu.

Tak ustvarjalni odnos pa hkrati pomeni stalna prizadevanja za dvigovanje in krepitev razredne in samoupravljaljske zavesti delavcev ter njihove odgovornosti. Seveda pa to na drugi strani pomeni in zahteva dovolj družbenopolitičnega znanja in stalno oboroževanje z njim, kajti nemalokrat je ravno pomanjkanje tega zavora za hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih odnosov.

Ob teh moralopolitičnih kvalitetah pa se seveda postavlja še vrsta drugih socialističnih vrednot, ki mnoge izhajajo iz naše narodnoosvobodilne borbe in povojne graditve domovine, kot so: osebni zgled, spoštovanje vsakega koristnega dela, tovariški odnos, medsebojno zaupanje, prenašanje znanja in delovnih izkušenj na sodelavce, spodbujanje in kritika pri delu ter podobno, poleg nekaterih drugih, kot so medsebojno komuniciranje, sposobnost oblikovanja kolektiva, organiziranja in podobno.

Te nekoliko razširjene moralno politične in etične kvalitete, ki jih s samoupravnim sporazumom in dogovorjeno kadrovsko politiko pripisujemo vodjem temeljnih organizacij združenega dela, pa bi poleg drugih kazalcev — produktivnost, poslovni uspehi, razvoj tehnologije in podobno — morale biti kriterij tudi za presojanje uspešnosti vodja temeljnih organizacij ob vsakoletni bilanci in še posebno ob preteku štiriletnih mandatne dobe. Le na ta način bomo tudi dvigali ljudi na teh delovnih mestih, če bomo redno tudi presojali njihovo uspešnost, predvsem na kriterijih, zapisanih v razpisnih pogojih.

Za sklep velja poudariti, da so se za tako kadrovsko politiko opredelili vsi delavci temeljnih organizacij naše delovne organizacije, ko so dali soglasje k družbenemu dogovoru o kadrovski politiki v občini Jesenice. To pa je osnova za ravnanje ob izboru delavcev na delovna mesta vodij temeljnih organizacij.

USTVARJALNO UVAJANJE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

javljanje sklepa o tem. V naši republiki pa je analiza samoupravnih sporazumov pokazala, da je praksa uvedla tudi opomin kršitve sporazuma, izključitev iz sporazuma in v zadnjem času tudi predlog družbenopolitični skupnosti za ukrepe v okviru varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

Samoupravna delavska kontrola je sestavina uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu, ki pripada vsem delavcem združenim v določeni organizaciji združenega dela. V razmerju do drugih samoupravnih funkcij, ima funkcija delavske kontrole posebne značilnosti. Njen namen ni v samoupravnem odločanju, pač pa v omogočanju, razvijanju in zagotavljanju uresničevanja vseh drugih samoupravnih funkcij delavcev v združenem delu. Kontrolo uresničujejo delavci kot svojo samoupravno funkcijo in ne kot profesionalno dolžnost.

Samoupravno delavsko kontrolo se ustanovi v vsaki organizaciji združenega dela, v vseh oblikah združevanja dela in sredstev, lahko pa tudi v delovni skupnosti.

Ustanovitev in organizacijo samoupravne delavske kontrole je potrebno urediti s samoupravnimi splošnimi akti. Poleg statuta in samoupravnega sporazuma o združevanju, ki ju zakon o združenem delu določa kot mesto urejanja vprašanj v zvezi z delavsko kontrolo, se bodo delavci odločili tudi za druge akte, v katerih bodo podrobneje uredili obravnavana vprašanja.

Organ delavske kontrole se ustanovi na delegatskih osnovah, vloga sindikata v kandidacijskem postopku je ista kot za člane delavskega sveta. Sestav organa mora zagotoviti, da bo to organ delavcev, ki bo pri uresničevanju kontrolne funkcije izhajal iz interesov delavskega razreda. Ne smejo pa biti vanj izvoljeni člani delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov ter delavci na vodilnih in drugih delovnih mestih s posebnimi pravicami in dolžnostmi ter prav tako ne člani poslovnih organov.

OSEBNI DOHODKI...

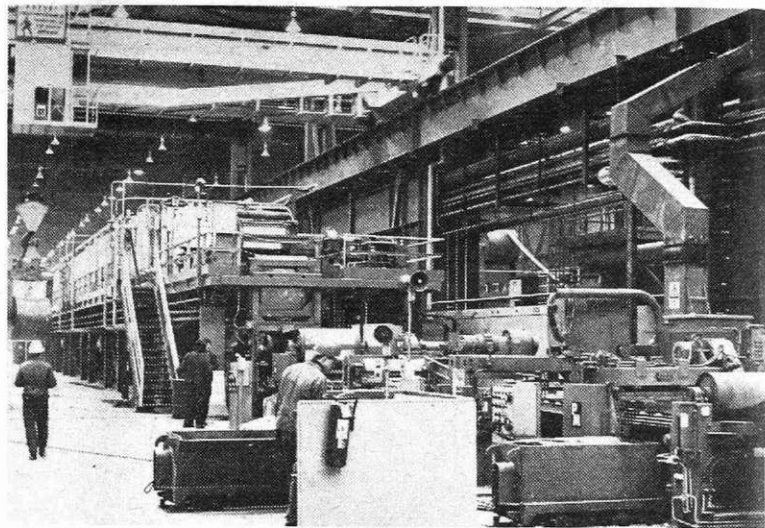
(Nadaljevanje s 1. strani)

Umirjanje življenjskih stroškov v letu 1976 se prilagaja tudi gibanje osebnih dohodkov.

Drugi faktor, ki bistveno vpliva na višino osebnih dohodkov v posameznem mesecu, je število plačanih ur. Čeprav na eni strani planiramo šte-

DRUŽBENO VARSTVO SAMOUPRAVNIH PRAVIC IN DRUŽBENE LASTNINE

Zakon o združenem delu tudi temeljito razčlenjuje ustavna določila o varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine, s tem, da določa

Zarilna linija za silicijeva jekla v hladni valjarni Bela

SINDIKATI PRI URESNIČEVANJU...

(Nadaljevanje s 1. strani)

izboljšana likvidnost gospodarstva in zmanjšane zaloge.

Spremembe v obračunskem sistemu so, poleg pozitivnega vpliva na likvidnost gospodarstva in kvalitete neje gospodarjenja, prispevale tudi k realnejšem izkazovanju dohodka, izgub in zalog, kakor tudi k postopni menjavi strukture proizvodnje in večje proizvodnje za domače in zunanje tržišče.

Med drugim je bilo tudi ugotovljeno, da je poprečni osebni dohodek naraščal hitreje od produktivnosti dela. Opozorjeno je bilo na pomanjkanje meril dela, zaradi česar se delitev po rezultatih dela v nekaterih organizacijah zmanjšuje s plačo, s čimer se izenačujejo dober in slab delavec.

Izhajajoč iz teh ugotovitev in ocen ter osnovnih nalog ekonomske

pravice, dolžnosti in odgovornosti delovnih ljudi, njihovih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij ter skupnosti in organov družbenopolitičnih skupnosti.

Zakon v celoti povzema ustavna določila o nekaterih začasnih ukrepih družbenega varstva zoper orga-

(Nadaljevanje na 3. strani)

politike v letu 1977, ki so predvidene s predlogom resolucije, je svet Zveze sindikatov Jugoslavije sprejel za ključke o nalogah, na katerih se morajo sindikati še posebno angažirati in ki so:

1. Predelava in uporaba določil zakona o združenem delu ter njihovo povezovanje z uresničevanjem politike ekonomskega in socialnega razvoja. Predvsem v pogledu samoupravnega konstituiranja in ob sprejemanju samoupravnih sporazumov in dogovorov o združevanju dela in dohodkovnega povezovanja.

2. Na uresničevanju konkretne in povezane akcije v pogledu povečanja produktivnosti dela. Vse to zahteva predhodno ugotavljanje notranjih rezerv, ukrepov in meril za premagovanje prepočasne rasti produktivnosti, upadanje ekonomike dela in izgub v poslovanju in korištenja delovnega časa, za izboljšanje kapacitet, učinkovitejšega investiranja, kakor tudi rešitev za čezmerno zaposlovanje.

3. Sindikat se bo še posebno angažiral pri oblikovanju kriterijev in meril za delitev dohodka in osebnih dohodkov po rezultatih dela, ker brez tega ne more biti podpore delu in delavcem novatorjem in racionalizatorjem ter vsem tistim, ki lahko več prispevajo k produktivnosti dela in k boljšemu gospodarjenju z rezultati živega in minulega dela.

Skupaj z organizacijami Zveze komunistov se sindikat mora izboriti, da se oblikujejo in sprejemajo samoupravni sporazumi in pravilniki s katerimi se bodo konkretizirala merila za delitev dohodka in sredstev za osebne dohodke. Pri tem jim morajo posebno pomoč nuditi strokovne službe in poslovodni organi. Na ta način osebni dohodki ne bodo več odvisni samo od šolske izobrazbe, kvalifikacije, delovnega mesta in staža, in pri delu delavcev, ki v proizvodnji delajo po normi, ki pa se ne korigira z ustvarjenim dohodkom temeljne organizacije.

Poleg tega je nujno potrebno sprejemati sporazume, s katerimi se bodo regulirali odnosi pri združevanju dela in udeležba pri skupnem prihodku (še posebno proizvodnih in prometnih organizacij), udeležba v skupnem dohodku, kakor tudi menjava dela.

4. Sindikati bodo še naprej vodili akcijo pri izboljševanju življenjskega standarda in izboljševanju delovnih pogojev zaposlenih in v zvezi s tem na konstituiranju družbenih dejavnosti na samoupravnih osnovah in dosledni menjavi dela kot pogoja za njihovo racionalno poslovanje in povečanje življenjskega standarda.

5. Prehod iz fakturiranja na plačano realizacijo, spremembe v plačevanju med koristniki družbene lastnine in drugi sistemski zakoni ter sprejeti ukrepi v tekoči ekonomski politiki so dali prve rezultate v izboljšanju gospodarjenja, likvidnosti in realnejšega prikazovanja dohodka. Svet Zveze sindikatov Jugoslavije poziva vse organe in organizacije sindikata, da pospešujejo aktivnosti za njihovo uresničevanje in da se uprejo vsem različnim oblikam odpora in pritiskov, ki se manifestirajo za njihovo dosledno uresničevanje.

6. Naloga organizacij in organov sindikata je, da se izborijo, da bodo delavci redno obveščeni o svojih in rezultatih dela celotne grupacije in da se kazalci, s katerimi se izkazujejo rezultati dela in poslovanje, ne prikrivajo pred delavci.

(Po Informatorju ZSJ, št. 6/31. 1. 1977)

odstop dejanskih plačanih ur proti planiranim v %					
leto	največji	najmanjši	povprečni	najnižje štev. ur	najvišje štev. ur
1971	5,92 (4)	3,53 (9)	4,21	182,8 (2)	207,1 (11)
1972	5,47 (7)	3,21 (9)	4,25	190,8 (6)	206,6 (11)
1973	3,75 (7)	0,56 (2)	2,59	177,2 (2)	198,1 (1)
1974	3,53 (12)	0,78 (4)	2,22	178,2 (2)	197,5 (5)
1975	4,84 (5)	1,31 (2)	3,27	178,3 (2)	196,5 (1)
1976	4,57 (12)	1,03 (6)	2,68	179,9 (2)	194,5 (11)

(Številke v oklepaju so meseci)

Iz podatkov je nedvomno razvidno, da v vseh letih (z izjemo leta 1972) nastopa mesec februar kot »najkrajši mesec« tudi za osebni dohodek, vendar pa se je razlika med meseci, ki je znašala v letu 1971 še 13,8 %, zmanjšala na vsega 8,1 % v letu 1976. Tudi 8 % razlike v številu plačanih ur še vedno pomeni približno 360 din nihanja pri osebnih dohodkih, česar ne smemo zane-mariti.

Tudi mesec januar, v katerem smo dosegli izplačilo v višini 4.518 din na zaposlenega pri 190,9 urah, dokazuje, da se gibanje osebnih dohod-

kov bistveno ne spreminja. Ker je nivo zadnjega četrtletja 1976 za dobrih 5 % nižji od načrtovanega osebnega dohodka za leto 1977, je tudi jasno, da z nespremenjeno vrednostjo obračunskih osnov in z upoštevanjem manjšega števila ur prek vsega leta načrtovanega nivoja ne bi dosegli. Zaradi tega je odbor za dohodek in nagajevanje na svoji 46. seji, dne 11. februarja, med drugim sprejel tudi sklep o petodstotnem povečanju vrednosti obračunskih osnov.

Kaj pa mesec januar pomeni v primerjavi z drugimi obdobji, kaže naslednja razpredelnica:

Obdobje	ur/os	din/h	din/os	povpr. % učinka	indeks OD l. 75 je 100	indeks življ. stroš.
leto 1975	190,0	19,36	3.677	30,37	100,0	100,0
I. četrtl. 76.	186,9	21,69	4.054	32,47	110,3	111,3
II. četrtl. 76	187,5	22,12	4.146	30,90	112,8	113,3
III. četrtl. 76	189,3	22,34	4.247	30,79	115,5	112,5
IV. četrtl. 76	192,2	23,19	4.458	33,19	121,2	114,9
leto 1976	189,0	22,37	4.227	31,87	115,0	113,0
jan. 1977	190,9	23,66	4.518	32,64	122,8	120,1

Pri navedenih podatkih moramo opozoriti na indeks življenjskih stroškov za januar, ki je le približen, izračunan iz delno nasprotujočih si časopisnih poročil. Ravno tako lahko ugotovimo, da se je gibanje osebnih dohodkov in življenjskih stroškov v letu 1976 že medsebojno križalo, kar dokazuje, da se je sedaj nagla rast življenjskih stroškov ustavila. To pa je tudi že korak k temu, da bo osebni dohodek čedalje bolj odvisen od gibanja produktivnosti dela, predvsem pa od ekonomičnosti.

Prehod na večje število temeljnih organizacij terja od nas tudi vsebinske spremembe. Verjetno ne bomo mogli več dolgo vztrajati na

pokrivanju osebnih dohodkov iz »skupnega žaklja«, kot to radi rečemo. Smisel gospodarjenja je ravno v tem, da vsak zase ustvarja in tudi deli svoj dohodek. Pri tem nas ne moti niti sistem enotnega obračuna akontacij. Vsaka temeljna organizacija bo namreč morala skrbeti, da bo ustvarila toliko dohodka, da bo poleg obveznosti lahko krila izplačane akontacije. Ostanek sredstev pa bo merilo več ali manj uspešnega gospodarjenja in bo v končni fazi lahko tudi diferencial med letom izplačane akontacije. Dokler se ne bomo »srečali« na tem nivoju, je težko govoriti o dohodkovnih odnosih ali o podobnih rečeh. SM

nosti
zacij
amo-
nosti
kup-
avna
kre-
orga-
ani)

lene
veze
za-
mo-
irati

ločil
iho-
jem
tega
sa-
ob
azu-
nju
nja.
e in
eče-
to
no-
l za
pro-
nike
ori-
anje
gše-
v za

ga-
in
nih
ker
lelu
ma-
hko
lela
zul-

ko-
riti,
sa-
ki s
me-
stev
no-
ov-
Na
več
zbe,
in
pro-
ne
om

pre-
se
že-
tem
i in
i v
ne-

dili
ke-
ov-
zi s
nih
no-
kot
slo-
ga

ča-
če-
st-
ter
ski
iz-
sti
od-
la-
za-
iv-
da
am
ife-
če-

iov
do
in
in
ejo
pri-

SAMOUPRAVNE DELOVNE SKUPINE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

dobro, pa tudi take, kjer je vodja samoupravne delovne skupine hkrati tudi delegat v enem od samoupravnih organov TOZD, največkrat v delavskem svetu.

Nasploh je v praktičnem delovanju samoupravnih delovnih skupin le malo različic. Pri nekaterih samoupravnih delovnih skupinah v mnogih primerih tudi ne najdemo tistega, kar bi pričakovali, saj največkrat ne uresničujejo niti tistih nalog in pristojnosti, ki so zapisane v samoupravnih normativnih aktih.

Samoupravne delovne skupine bi lahko imele pomembnejšo vlogo v sistemu samoupravne organizacije, kot jo imajo. Pogoji samoupravljanja postavljajo samoupravne delovne skupine ne le v okviru urejanja razmerij z naravo in razmerij med ljudmi v sami skupini, ampak vseh družbenih razmerij.

Samoupravna delovna skupina je oblika samoupravljanja delavcev v temeljni organizaciji združenega dela, v kateri delavci:

a) odločajo o tistih prvinah združenega dela, ki se nanašajo na zadeve posameznih delovnih mest v okviru skupine in na tiste vzajemne odnose, ki ne presegajo socialnih,

ekonomskih in tehničnih zadev skupine, kot tudi o samoupravnih pravicah, dolžnostih in odgovornostih, ki se tičejo več samoupravnih delovnih skupin ali celotne TOZD (skupaj z delavci v drugih samoupravnih delovnih skupinah);

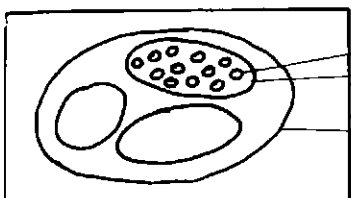
b) oblikujejo stališča, smernice in navodila svojim delegatom o vprašanih, o katerih odloča organ, kamor jih delegirajo.

Če sledimo taki definiciji samoupravne delovne skupine, naj bi samoupravne delovne skupine v okviru TOZD delovale na treh ravneh:

1. na ravni delovnih mest v okviru te skupine, če odločitve v zvezi s temi delovnimi mesti ne kršijo pravic, oziroma ne zadevajo interesov drugih delavcev v TOZD;

2. na ravni samoupravne delovne skupine, to je, v okviru odnosov, ki se nanašajo le na delavce, ki sestavljajo to samoupravno delovno skupino, oziroma ne zadevajo interesov ali pravic drugih delavcev temeljne organizacije združenega dela;

3. na ravni TOZD, v okviru z drugimi delavci (oziroma samoupravnimi delovnimi skupinami) dogovorjenih norm, ki so tudi opredeljene v statutu temeljne organizacije združenega dela.

prva raven: delovno mesto
druga raven: samoupravne delovne skupine
tretja raven: temeljne organizacije
četrt raven: delovna organizacija

Izven tega okvira odločajo delavci se na ravni delovne organizacije, družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti itn.

Samoupravna delovna skupina naj bi predlagala delegate iz skupine za samoupravne organe, usklajevala stališča o posameznih zadevah v skupini in posredovala ta stališča delegatu, da jih lahko zastopa na sejah samoupravnih organov. Prek delegata lahko informira samoupravne organe o zadevah skupine, ki naj bi jih ti reševali. Delegati pa naj informirajo samoupravno delovno skupino o dejavnosti samoupravnih organov, to je, o razpravah, sklepih in o svojem glasovanju v teh organih. Skupno tudi drugi delegati informirajo o dejavnosti samoupravnih organov SOZD, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti itn.

Sestanki samoupravne delovne skupine so hkrati namenjeni tudi obveščanju o celotnem poslovanju organizacije združenega dela, o njenem materialno-finančnem stanju, o pridobivanju in delitvi dohodka ter uporabi sredstev, o rezultatih, doseženih z združevanjem sredstev iz minulega dela v vseh oblikah združevanja dela in sredstev, ter o drugih vprašanih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uveljavljanje samoupravne delavske kontrole. Samoupravna delovna skupina je tudi neposredna oblika uveljavljanja samoupravne kontrole delavcev.

Da bi samoupravne delovne skupine lahko delovale v okviru opisane vsebine, je pri njihovem organiziranju nujno treba upoštevati nekatere elemente, med katerimi so zlasti cilji ustanavljanja delovnih skupin.

Naša industrija je organizacijsko v marsičem urejena po enakih načelih, kot je pač urejena industrija v razvitih kapitalističnih deželah. Temu je botrovalo več dejavnikov. Prvi je podedovana filozofija industrijske organizacije, ki izhaja iz načina proizvodnje (ta je bil prisoten v tistih tovarnah, ki so po revoluciji ostale nedotaknjene ali pa smo jih obnovili v prejšnji obliki). Drugi dejavnik je bil prenos organizacijske filozofije na mlajše generacije; to so opravili kadri, ki so se šolali v predvojnem času. Le-ti so namreč videli v organizacijskih konceptih, ki so jih poznali, edini možni način industrijskega dela. Te svoje poglede so prenašali na nove generacije s svojim praktičnim delom ali pa s pripravljanjem novih strokovnjakov za mlado jugoslovansko industrijo. Tretji vidik pa zajema prenašanje organizacijskih konceptov iz tujine. Pri tem gre za naše strokovnjake, ki so se šolali v tujini, ali za tuje strokovnjake, ki delajo pri nas, za pobiranje idej iz literature (predvsem tuje) ali pa (najobsežnejše) za uvoz organizacije skupaj s tehnologijo.

V vsakem primeru gre bolj ali manj za prenašanje tistega dela industrijske miselnosti, ki ni usklajen s socialistično ideologijo nasploh, še posebej pa ne z ideologijo samoupravnega socializma. Gre za teoretični prenos nekaterih konceptov klasične filozofije organizacije, ki vsebuje tiste vrednote v zvezi z delitvijo dela, ki so humanizem tuje. Nekateri prenašajo koncepte, ki spodbujajo in vzdržujejo načrtno (vertikalno) delitev dela v industrijski organizaciji z vsemi negativnimi posledicami za delavca.

Organizacija dela je kot odnos med prviniami dela – med ljudmi, delovnimi sredstvi in predmeti dela – lahko taka, da opredeljuje vertikalno in horizontalno delitev dela v najbolj drastični obliki, in sicer tako, da goji hierarhične odnose (odnose nadrejenosti in podrejenosti), deli delo na umsko in fizično, na ustvarjalno in ponavljalno, da nečloveško razbija človeški čas itd. Skratka, organizacija dela lahko pomeni tak odnos, ki normira in ohranja vrednote, tuje združenemu delu.

Samoupravljanje je že odpravilo nekatere negativne posledice delitve dela, zlasti tiste, ki se nanašajo na pojav lastnine. Ukinilo je privatno in državno lastnino in s tem preneslo upravljanje s sredstvi za proizvodnjo na tistega, ki z njim dela. Toda – kljub temu da je bilo prav na področju upravljanja s proizvodnimi sredstvi, s sadovi živga in minulega dela storjenega največ, so še vedno živa nasprotja, ki v pretežnem delu izhajajo iz protislovja med vodenjem in upravljanjem.

Z organizacijo samoupravnih delovnih skupin naj bi na eni strani odpravljali posledice tayloristične delitve dela (razcepljeno delo, ločevanje delovnih funkcij, opredeljevanje dela od zgoraj), na drugi strani pa poglobljali samoupravne odnose v okviru TOZD. Samoupravna delovna skupina naj bi bila v temeljni organizaciji združenega dela tudi prvi korak k odpravljanju dualizma: samoupravljanje in vodenje. To naj bi bili izhodiščni cilji samoupravnih delovnih skupin.

Za uresničevanje prvega je koristno uporabiti izkušnje, ki so jih v svojem razrednem boju pridobili delavci v kapitalističnem svetu, a jih zaradi narave vladajočih družbenoekonomskih odnosov niso mogli razviti naprej. Tu mislimo na izkušnje tako imenovane industrijske demokracije, ki se nanašajo na bogatenje dela in organizacijo avtonomnih delovnih skupin. Reorganiziranje delovnih mest (zlasti v montažah in podobnih dejavnostih) po drugačnih načelih, kot je tekoči trak: smiselne naloge, zahteve po poznavanju materiala in orodij, izbira orodja, samokontrola in planiranje dela itd. Da je to mogoče, ne da bi bila prizadeta produktivnost, je praksa že dokazala.

Del organizacijskih sprememb, ki vodijo stran od načel klasične organizacijske filozofije, se nanašata tudi na vsebino dela samoupravnih delovnih skupin. Sem sodijo predvsem tiste naloge, ki smo jih navedli kot naloge prve in druge ravni. V prvi vrsti: odločanje o načinu in metodah dela, oblikovanje ciljev skupine, kontrola dela in stroškov itd. Potrebno je upoštevati vse tiste elemente, ki razbijajo brezdušni sistem, ta namreč od delavca terjajo samo izvajanje, zavira pa njegovo osebno iniciativno, ustvarjalno in znanje.

Polg organizacijskih sprememb, ki se nanašajo na delovne postopke, je samoupravnih delovnih skupinam treba zagotoviti tudi možnost, da lahko ugotavljajo količino, kakovost in stroške svojega dela. Proizvodne delovne skupine sicer ni blago, ne pomeni vrednosti, ki bi se lahko realizirala na trgu, vendar je mogoče ugotavljati stroške, ki so nastali pri njegovem proizvodnji na podlagi porabe materiala in energije, dogovorjenih amortizacijskih deležev za stroje in naprave in količine družbeno priznanega dela, ki so ga delavci

vanj vložili. Zato naj bi se samoupravne delovne skupine praviloma upemale z obračunskimi mesti, na katerih se po eni ali drugi metodi ugotavljajo stroški. Ker je poleg tega skupina sposobna sproti ugotavljati količino in kakovost svojega dela, dobiva tako informacije, ki jih potrebujejo za uravnavanje svoje dejavnosti. Kjer takih neposrednih povratnih informacij ni, je treba zagotoviti, da skupina take informacije dobiva po najkrajši poti in v najkrajšem času.

Da bi odpravili hierarhične odnose na ravni samoupravne delovne skupine, vodja te skupine ne more biti mojster, kot se to v praksi ponavadi dogaja. Vodja delovne skupine naj bo voljena oseba. Delavci izmed sebe izvolijo osebo, ki ji najbolj zaupajo. To zaupanje največkrat izhaja iz osebnega ugleda te osebe, ki ji ga dajejo znanje, sposobnosti in zmoglosti, pa tudi moralno-etične vrline posameznika in njegov odnos do sodelavcev. Naloge vodje delovne skupine so v novi organizaciji dejansko naloge mojstra, vendar njegovo področje dela poleg strokovnih in koordinacijskih dejavnosti obsega tudi dejavnosti v zvezi z delovanjem skupine kot samoupravne celice. Vodja samoupravne delovne skupine je predsedujoči na sestankih delovne skupine, je njen delegat v samoupravnem organu TOZD in hkrati njen informator. Menda je iz te funkcije samo po sebi razvidno, da je na tako dejavnost vezan tudi določen mandat.

Res pa je – in to je težava – da je možna izmenjava vodje samoupravne delovne skupine le tam, kjer je »kvalifikacijska struktura sorazmerno enotna in visoka«. Seveda ne smemo pozabiti, da je tudi uspešno delovanje samoupravnih delovnih skupin mogoče le ob drugačni delovni organizaciji. Organiziranje delovnih skupin ob razcepljenem delu je organiziranje nizko kvalificiranih in specializiranih delavcev. Ustanavljanje samoupravnih delovnih skupin ob reorganiziranem delu pa zahteva drugačnega delavca, in sicer takega, ki opravlja širši krog delovnih nalog, za kar si je moral pridobiti ustrezno znanje. To znanje se nanaša na teoretične in praktične vidike dela. Samoupravna delovna skupina torej zahteva višjo raven znanja ob višji razvitosti proizvodnih sredstev. Ne le, da lahko samoupravne delovne skupine bolje razvijamo ob višji stopnji razvoja proizvodnih sredstev, marveč skupine hkrati spodbujamo k takemu razvoju.

Kot je videti, pri samoupravnih delovnih skupinah ne moremo zanemariti razvoja proizvodnih sredstev, kajti le ta omogoča drugačno kvalifikacijsko raven ob večji produktivnosti.

Pri odpravljanju hierarhije v naših delovnih organizacijah so samoupravne delovne skupine (v svoji razviti obliki) temeljni kamen nove organizacije. V taki obliki se namreč lahko neposredno izražajo osebne, skupne in splošne družbene potrebe delavcev. Organiziranje samoupravnih delovnih skupin ne zajema le delavcev v neposredni proizvodnji, temveč (čeprav morda doslej tega nismo tako jasno napisali) tudi druge dejavnosti v okviru TOZD in skupnih služb. Organizacija dela v skupnih službah je namreč prav tako prepojena z idejami klasične organizacijske filozofije. In prav celotno organiziranje samoupravnih delovnih skupin zagotavlja spremembo celotne organizacije.

(se nadaljuje)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

USTVARJALNO UVAJANJE...

(Nadaljevanje z 2. strani)

nizacije združenega dela, če nastanejo v njih bistvene motnje v samoupravnih odnosih ali če so hujše prizadeti družbeni interesi ali če organizacija ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti. V programu republiške zakonodaje prav za to leto pa je predvidena priprava predloga zakona o še bolj podrobni opredelitvi ter začasnih varstvenih ukrepov.

Sam zakon o združenem delu pa je temeljne razloge, zaradi katerih pride v poštev uporaba ukrepov družbenega varstva konkretiziral tako, da je našel nekaj najbolj tipičnih primerov (glejte člen 619). Ali so v teh primerih in kdaj resnično skaljeni samoupravni odnosi, o tem odloča skupščina družbenopolitičnih skupnosti. Prav tako velja za primere oškodovanja družbenih interesov ali neizpolnjevanja z zakonom določenih obveznosti. Začasne ukrepe sprejme skupščina družbenopolitične skupnosti v takšnih primerih s tem, da odstavi poslovodni

DELOVNA ORGANIZACIJA ŽELEZARNA JESENICE
JESENICE N. SOL. O.
64270 JESENICE, CESTA ŽELEZARJEV 8

Po sklepih delavskih svetov temeljnih organizacij ter na osnovi določil statuta temeljnih organizacij, razpisne komisije

RAZPISUJEJO

naslednja prosta delovna mesta:

1. Vodja TO Plavž, Jesenice, Jesenice
2. Vodja TO Livarna Jesenice, Jesenice
3. Vodja TO Jeklarna Jesenice, Jesenice
4. Vodja TO Vzdrževanje Jesenice, Jesenice
5. Vodja TO Remontne delavnice Jesenice, Jesenice
6. Vodja TO Strojne delavnice Jesenice, Jesenice
7. Vodja TO Energetika Jesenice, Jesenice
8. Vodja TO Transport Jesenice, Jesenice
9. Vodja TO Hladna valjarna Jesenice, Jesenice
10. Vodja TO Žičarna Jesenice, Jesenice
11. Vodja TO Vratni podboji Javornik, Jesenice
12. Vodja TO Žebljarna Jesenice, Jesenice
13. Vodja TO Elektrode Jesenice, Jesenice
14. Vodja TO Jeklovlek Bela, Jesenice
15. Vodja TO Profilaria Javornik, Jesenice
16. Vodja TO Valjarna Blomling štekel Bela, Jesenice
17. Vodja TO Valjarna žice in profilaria Bela, Jesenice
18. Vodja TO Valjarna debele pločevine Javornik, Jesenice
19. Vodja TO Hladna valjarna Bela, Jesenice
20. Vodja TO Družbena prehrana Jesenice, Jesenice
21. Vodja TO Kovinoservis Jesenice, Jesenice

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za navedena delovna mesta izpolnjevati naslednje pogoje:

- da imajo visoko šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,
- da imajo moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov,
- da predložijo program dela TO za katero kandidirajo.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev (diploma, dokazilo o letih prakse, program dela, potrdilo o nekaznovanju, potrdilo, da kandidat ni v kazenskem postopku) v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« in z natančno navedbo delovnega mesta za katerega se prijavljajo, v roku 15 dni po objavi na naslov: KADROVSKI SEKTOR ŽELEZARNE JESENICE, 64270 Jesenice, Cesta železarjev 8.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 21. 2.	ERŽEN STANE	TORKAR STANE
TOREK – 22. 2.	MARKEŽ VALENTIN	VEHAR JANEZ
SREDA – 23. 2.	FALETIČ JANEZ	TRONTEGLJ MARJAN
ČETRTEK – 24. 2.	MENCINGER STANE	LOGAR IGOR
PETEK – 25. 2.	MOLAN IVAN	SVETINA JOŽE
SOBOTA – 26. 2.	KAVČIČ IVAN	SITAR ANTON
NEDELJA – 27. 2.	SVETINA BOGOMIR	STARE BRANKO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 21. do 26. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta,
popoldan: II. obratna ambulanta.

V soboto, 26. februarja, samo dopoldan: 1. obratna ambulanta.
V zobni ambulanti
dopoldan: I. zobna ambulanta,
popoldan: II. zobna ambulanta.

V soboto, 26. februarja, samo dopoldan: I. zobna ambulanta.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

PARKIRAJTE NA ZATO DOLOČENEM MESTU

Obveščamo vse lastnike osebnih avtomobilov, ki parkirajo na parkirišču valjarne Bela, naj svoje avtomobile parkirajo na za to določenem prostoru in ne izven parkirnega prostora, ker bomo v nasprotnem primeru morali o tem obvestiti postajo milice, da bo ustrezno ukrepala.

ZA MANJ TRUDA VEČ DENARJA

Avtor članka Za manj truda več denarja, ki je bil objavljen v Železaruju 3. februarja, dvomi v pravilnost izračuna prihrankov in odškodnin, ki so vezane na prihranke in ne na vložen trud, ter konkretno navaja tri primere izračunov.

Običajno ne posegamo v razprave, za katere menim, da ne bodo rodile sadov, niti ne v tiste, ki so posledica pomanjkljivega poznavanja obravnavane snovi. V tem primeru pa, ko so podani dvomi o pravilnosti vrednotenja tehničnih izboljšav treh avtorjev, menim, da je »v interesu nadaljnjega razvoja inovacijske dejavnosti« potrebno o vsebini tega članka razmisliti.

Prihranki se ugotavljajo kot posledica povečanih prihodkov, nižanj stroškov, skratka, kot povečanje dohodka ali zmanjšanje izgube. Strošek osnovnih sredstev je amortizacija, ki jo najdemo v vsakoletnem zaključnem računu v prikazu dohodka. Pojem stroškov pa pomeni nekaj drugega kot izdatki, ki ga avtor navaja v primeru nabave osnovnega sredstva. Nabava osnovnega sredstva pomeni finančni izdatek, ki ne vpliva neposredno na dohodek, marveč na finančno stanje ali likvidnost poslovanja. Gre za razliko med ekonomskim in finančnim pojmovanjem. Dandanes smatramo povsem normalno, da vrednost, ki jo delovna sredstva z leti izgubljajo, praviloma prehaja na proizvode, ob prodaji in plačilu proizvodov pa se pojavlja v denarni obliki in s tem omogoča po preteku določenega časovnega obdobja nadomestitev delovnih sredstev. To je bistvo procesa amortiziranja delovnih sredstev. To so splošno znane osnove stroškovnega računovodstva. Iz tega sledi, da se kot letni prihranek upošteva prihranek pri dohodku (stroških) in ne gre za neko poljubno zniževanje prihranka, kot želi omenjeni članek prikazati, marveč za ekonomsko utemeljeno enoletno znižanje stroškov osnovnega sredstva.

Drug primer se nanaša na prihranek pri elektroenergiji, ki ga knjigovodstvo TOZD VET ni potrdilo. Komisija za racionalizacije in novatorstvo TOZD VET je predlog našega izračuna prihranka zavrnila, kot vzrok pa navaja tudi zvišanje stroškov leta 1975 v obratu PIV. Znano je, da je analiza vzrokov zvišanja stroškov dokaj komplicirana, saj do prekoračitve lahko pride zaradi vrste vzrokov. Ko bi hoteli napraviti tržno analizo vzrokov prekoračitve porabe elektroenergije v PIV, bi morali montirati števec na vse elektromotorje in druge električne naprave v obratu. Zato večkrat ni mogoče knjigovodsko ugotavljanje prihrankov in moramo verjeti tudi tehničnim podatkom, katerih osnova so tehnična poročila in ostala evidenca. V tem primeru smo dobili natančno evidenco obratovanja 315 KW elektromotorjev za pogon črpalke hladne vode v valjarni Bela, na katere se prihranek nanaša. Če so ustavili črpalke, medtem ko je Leonard obratoval in je bilo VT vode dovolj tudi za druge potrebnike, je to za Železarno prihranek pri elektroenergiji, kar dokazuje tudi strokovna ocena energetskega gospodarstva.

Jasno je, da poznamo tudi bolj racionalne načine uporabe VT vode, kot je omenjena, vendar potrebnih naprav za ekonomičnejšo uporabo trenutno še nimamo. Dokler pa ni omogočena ekonomičnejša uporaba VT vode, je navedena povezava VT vode s hladilno vodo pozitivna. Dejstvo je, da je prišlo do prekoračitve stroškov v obratu PIV, ni pa to razlog, da ne bi priznali prihranka, saj do prekoračitve ni prišlo zaradi izboljšave. Če omenjenega prihranka ne bi bilo, bi bila prekoračitev stroškov še večja. Dokaz, da je naš izračun prihranka v sedanjih razmerah pravilen, je tudi potrditev na seji delavskega sveta TOZD VET, dne 10.1.1977.

Tretji primer zadeva obračun koristi in prihrankov nove tehnologije izdelave tesnil. Vrednost nove tehnologije rezanja umetnih mas je v tem, da omogoča hitro in kvalitetno izdelavo vseh vrst tesnil, ki jih največkrat ni na zalogi. Nova tesnila so tudi boljše od originalnih, saj je spremenjen material in večkrat tudi oblika tesnila. Postopek nam omogoča izdelavo tesnil in drugih delov iz umetnih mas, ki jih ni mogoče nabaviti in jih ne najdemo v katalogih proizvajalcev. Iz strokovnih ocen prizadetih vodij strojne vzdrževanja je razvidno, da so nova tesnila boljše, da je manj zastojev in manj dela pri menjavi tesnil. Prihranek torej temelji na razliki med zastoji pri uporabi originalnih tesnil in novih tesnil. Avtor te tehnične izboljšave je za svoj dosežek prejel najvišje priznanje na razstavi delavske ustvarjalnosti v letu 1976 na Reki.

Ob koncu želim opozoriti še na napačno pojmovanje nagrajevanja novatorske dejavnosti, ki se odraža že v naslovu obravnavanega članka. Naš samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšavah v 26. členu določa, da odškodnino določimo v odvisnosti od doseženih koristi, oziroma prihrankov, ki jih tehnična izboljšava prinaša, in ne na osnovi »truda«, oziroma vloženega dela. Stroški za izvedbo izboljšave, ki zajemajo uporabljen material in delo, so obdajna postavka od prihranka. Pri odmeri odškodnine upoštevamo samo rezultate dela, oziroma družbeno priznana delo, ne pa individualno delo, ki je bilo vloženo v tehnično izboljšavo. Za izdelavo izračunov gospodarskih koristi, oziroma prihrankov smo vedno uporabljali podatke iz tehničnih poročil, stroškovnega računovodstva in vseh dodatnih virov, ki so nam na razpolago. Osnova pa nam je bila vedno ekonomika. Na ta način odškodnina ni odraz v izum ali tehnično izboljšavo vložene dela, ampak je odraz rezultata, ki ga izum ali tehnična izboljšava organizaciji združenega dela daje. S takim načinom izračuna poskušamo izvajati socialistično načelo nagrajevanja po rezultatih dela tudi v inovacijski dejavnosti. Tone Strajnar

KONFERENCA DELEGATOV NAMESTO KONFERENCE DELEGACIJ

V okviru raziskave o funkcioniranju samoupravnih interesnih skupnosti je poudarjeno, da se procesi povezovanja delegacij med posameznimi temeljnimi organizacijami združenega dela v okviru iste delovne organizacije prepočasno uresničujejo. Se vedno je okrog 65 odstotkov delegatov in delegacij v temeljnih organizacijah združenega dela, kjer je bila izvršena raziskava informativno-analitične službe sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, kjer nimajo nikakršne oblike sodelovanja z drugimi delegati in organizacijami, na osnovi česar bi se dosegel dogovor o skupnih stališčih.

Nekatere delovne organizacije, ki imajo večje število temeljnih organizacij združenega dela in ki so izvolile posebno delegacijo za skupščino občine in več sorodnih samoupravnih interesnih skupnosti, v svoji praksi uporabljajo sklicevanje konferenc delegatov izvoljenih za določeno samoupravno interesno skupnost ali skupščino občine iz ustreznih delegacij temeljnih organizacij združenega dela. Vsekakor je tako sklicevanje konferenc delegatov dobro zaradi koordinacije dela in usklajevanja stališč posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Seveda pa taka oblika dela ne sme biti zamenjava za konferenco delegacij in še manj za sestanek samih delegacij. Kajti bilo je opaženo, da pred konferenco delegatov ni bilo sestankov delegacij, na katerih bi sprejeli stališča o gradivu samoupravnih interesnih skupnosti ali družbenopolitične skupnosti.

Take oblike koordinacije med delegacijami utemeljujejo z učinkovitostjo dela, prihrankom časa, kvalitetnejšo obravnavo gradiva glede na pomanjkanje strokovnih kadrov v temeljnih organizacijah združenega dela, da bi gradiva obdelali in podobno.

Take oblike dela, potrebne kot ena faza v delegatski verigi med temeljnimi organizacijami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, niso zadnja in zadostna osnova za zagotavljanje odločilnega vpliva delegatske baze na procese sprejemanje odločitev v samoupravnih interesnih skupnostih.

(Informator ZSJ šte. 6/31. januar 1977)

AKCIJA SINDIKATOV PRI ODSTRANJEVANJU VZROKOV POSLOVNIH IZGUB V GOSPODARSTVU

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je na svoji seji, 1. februarja obravnavalo nekatere osnovne vzroke, posledice in materialne možnosti saniranja poslovnih izgub ter potrdilo naloge organizacij in organov sindikata pri njihovem odstranjevanju.

Predsedstvo je na seji ugotovilo, da bodo skupne izgube v letu 1976 nižje, kakor se je računalo na podlagi razpoložljivih podatkov za prvih devet mesecev preteklega leta. K temu je prispevalo povečanje gospodarske aktivnosti v zadnjih mesecih prejšnjega leta in nekatere druge olajševalne okoliščine. Računa se, da bodo skupne izgube v organizacijah združenega dela znašale okrog 18, v družbenih dejavnostih pa 4,5 milijarde dinarjev.

Na izgube v preteklem letu je vplivalo več osnovnih faktorjev. Na primer, dalj časa so se obdržali v družbeno-ekonomskih odnosih ostanki obnašanja, ki so bili značilni za predustavno obdobje. Le-ti so med drugim omogočali:

- neodgovornost za izgube in prikrivanje ali nerealno prikazovanje izgub v bilancah in zaključnih računih,
- neracionalno investiranje,
- povečevanje vseh oblik porabe, znatno hitreje od rasti produktivnosti dela in dohodka, kakor tudi povečevanje osebnih dohodkov v odvisnosti od življenjskih stroškov, namesto od rasti produktivnosti dela,
- povečevanje zalog, neplačane terjatve in kršitve predpisov o medsebojnem plačevanju,
- velike investicije z veliko stopnjo inflacije, ki otežkoča odplačevanje dospelih anuitet in podobno.

Se posebno se opozarja na dejstvo, da so bile mnoge izgube v prejšnjih letih sanirane na račun dohodka drugih organizacij (in to je bilo usmerjeno na posledice in ne na vzroke in kar je še posebno važno, brez udeležbe delavcev organizacij, ki so bile sanirane in še manj delavcev, ki so iz svojega dohodka pokrivali sanacije). Tudi revalorizacija osnovnih sredstev je vplivala v nekatere organizacije na izkazovanje izgube. V družbenih dejavnostih, še posebno v zdravstvu, izobraževanju in pokojninskem zavarovanju, so bile izkazane velike izgube ali zaradi neplačanih terjatev ali zaradi razširjanja aktivnosti ter neskladnosti potreb in možnosti, oziroma neracionalnosti poslovanja in to v pogojih omejevanja materialnih možnosti.

Čeprav so problemi izgub in močne posledice zelo resni, se ocenjuje, da niso neresljivi. Pogoj za to je, da se s skupnimi močmi lotimo odstranjevanja vzrokov in ne posledic. Njihovega reševanja ni mogoče odvajati od uresničevanja zakona o združenem delu in še bolj konkretno, od utrjevanja kriterijev in meril ter resnične delitve osebnih dohodkov po rezultatih dela. Večina problemov se namreč pojavlja zaradi tega, ker je delo nezdruženo in ker se nismo odstranili ostankov starih, v bistvu nesamoupravnih odnosov.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je na seji še posebno poudarilo, da sindikalne organizacije ne smejo kloniti pred pritiski, s katerimi se zahteva ublažitev ostrine pri uveljavljanju pozitivnih ukrepov ali da se rešitve iščejo v povečevanju cen in inflaciji. Delavcem je potrebno pojasnjevati, kam taka obnašanja vodijo in kakšne negativne posledice lahko povzročijo.

Pri ocenjevanju vzrokov izgub in možnosti za njihovo odstranjevanje, je predsedstvo oblikovalo naloge organizacij in organov sindikata, ki se v bistvu nanašajo na naslednje:

Skupaj z organizacijami Zveze komunistov bodo sindikalne organizacije v organizacijah združenega dela, kjer so izgube izkazane, začele akcijo, da poslovodni in samoupravni organi čim prej pridejo pred delavce z analizami vzrokov, predlogi ukrepov in programi sanacije. Zato ni treba čakati do 28. februarja, ko je potrebno predložiti zaključne račune, niti do 15. aprila, to je do roka, ko se bodo začela uresničevati določila o zajamčenih osebnih dohodkih, kolikor se izguba ne bo sanirala.

Težišče aktivnosti je treba usmeriti na vse proizvodne in organizacijske dejavnike, od katerih je odvisno uspešnejše poslovanje: (1) stimulacija, (2) povečanje produktivnosti, (3) zniževanje stroškov, (4) izboljšanje organizacije dela, (5) delovna disciplina, (6) korištenje zmogljivosti itd.

Da se skupaj s pristojnimi organi v federaciji in v koordinaciji z republikami in pokrajinami pospeši delo na dograjevanju obstoječih predpisov in sprejemanja novih, kakor tudi pri sprejemanju ukrepov za pospe-

šeno saniranje izgub: Razen tega se mora ponovno oceniti, kakšne situacije lahko nastanejo v zvezi z uresničevanjem predpisov o zajamčenem osebnem dohodku, ko ne bi prišlo do sanacije. To predvsem v nekatere večjih organizacijah in velikih sistemih, ki imajo širši pomen za gospodarstvo in odnose. Vztrajati na tem, da se za velike sisteme, kot sta železnica in elektrogospodarstvo, na kar najbolj enoten način tretira dohodek zaposlenih, najsibo da gre na

Sodelavec v dispečarski kabini aglomeracije

PRI NABAVI NOVIH STROJEV IN NAPRAV MORAMO BITI BOLJ DOSLEDNI

Prav v letošnjem letu smo v naši železarni dali velik poudarek na varčevanju pri potrošnem materialu, nabavi rezervnih delov in tudi boljšim proizvodnim rezultatom. Vse to so pogoji, da dosežemo čimboljše finančno in plansko realizacijo. Zato bi morali tisti, ki so v našem kolektivu zadolženi za nakup novih strojev in naprav, prav tako prispevati svoj delež. Ker bi se, z ozirom na svoje delovno mesto (zaposlen sem kot vzdrževalec v HVŽ), težko spuščal v polemiko na celotnem področju v naši železarni, bom navedel le nekaj primerov iz obratov HVŽ.

V preteklem letu smo za potrebe adjustaže v hladni valjarni kupili pri firmi VULKAN na Reki konzolno magnetno dvigalo. S tem bi znatno olajšali delo zaposlenih sodelavcev v adjustaži. Med montažo je prišlo tudi do predelave samega nosilca na stebur, kar je vse skupaj le še povečalo stroške. Čeprav sem montažo samo opazoval (kot obratni električar), sem kaj kmalu ugotovil, da se monterjem z Reke pri montaži ni preveč mudilo. Če so bili po končani montaži izvršeni testi dvigala, ne vem. Vem pa, da je to dvigalo sedaj v obratu samo kot okras, saj ga zaposleni delavci ne morejo uporabljati. Magneti ne primejo kolobarja pločevine na celotni površini in ga zato tudi ne morejo dvigniti. Ko pa bi ga že dvignili, obstaja možnost, da bi kolobar med prenosom padel in lahko poškodoval delavca. Zato delajo še po starem načinu, ki je nekoliko primitiven, toda zanesljiv.

Drugi primer je nakup elektro — razdelilne omare za ustrezno elektro opremo za patentirnico. Pri montaži novih linij v obratu je bilo rečeno, da se montira tudi stara patentirna proga v novi hali. Prav za potrebe te stare proge smo kupili novo omaro z elektro opremo. Končne montaže same proge niso nikoli dokončali (čeprav je bilo opravljeno lepo število ur za monterka dela), omara pa še danes stoji na tretjem polju med patentirnico in novo linijo za dinamno pločevino. Ker je nezaščitena, je prišlo do poškodb. Razbiti so merilni instrumenti (amper in volt metri), polomljene so ročice stikal, pa tudi samo ohišje omare je na nekaj mestih že poškodovano. Da pa takšne omare z elektro opremo niso ravno poceni, navajam, da smo pred leti za popolnoma prazno omaro (izdelal jo je ELIM Jesenice) plačali 20.000 dinarjev.

Tretji primer, ki je le za nianso manj črn od prejšnjih, je nakup strojev za vlečenje fine žice v žičarni II. Stroji so nekaj časa res obratovali na tri izmene, potem samo na dve in končno smo jih v drugi polovici preteklega leta popolnoma ustavili, delavce pa premestili na druga delovna mesta. Vzrok za to je pomanjkanje naročil za fino žico. Ta primer kaže, da tisti, ki so sodelovali pri nakupu teh strojev, niso bili dovolj seznanjeni s potrebami po fini žici na tržišču. Seveda mi bo kdo očital, da se

zmanjšanje osebnega dohodka ali ne, odvisno od možnosti popolne ali nepopolne sanacije izgube.

Vztrajati, da se opredelijo pogoji gospodarjenja v teh sistemih in da se jasno razmejijo odgovornosti med družbeno skupnostjo in temi sistemi o poslovanju in gospodarjenju tako da se prekine s prakso dela na odprti račun.

Predsedstvo je postavilo tudi nalogo, da se skupaj z drugimi organi in organizacijami v federaciji izdela skupni operativni program spremljanja te akcije in sprejemanja ukrepov za saniranje izgub.

(Informator ZSJ, šte. 7/4. febr.)

to lahko vsakomur zgodi. To je delno tudi res, vendar bi morali v bodoče bolj skrbno raziskati potrebe na tržišču in šele v primeru, da se bodo stroji res amortizirali, te tudi nabaviti.

S svojim prispevkom ne mislim nikogar osebno napadati ali komu kakoli očitati. Želim samo to, da bi v bodoče tudi na tem področju začeli delati bolj načrtno in racionalno. S tem bi prav gotovo znatno pripomogli k boljši končni vsakoletni finančni realizaciji v Železarni. To pa je prav gotovo velika želja nas vseh. Janko Fon

ZAHVALA DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELEZARNE

Hokejski klub Jesenice se delovnemu kolektivu Železarne iskreno zahvaljuje za sodelovanje in pomoč v letu 1976.

Predvsem se moramo zahvaliti za finančno pomoč pri organizaciji tradicionalnega železarskega turnirja v mesecu decembru 1976. Prijetno nas je presenetila tudi velika moralna podpora z udeležbo najvidnejših predstavnikov Železarne na hokejskih tekmah, ob otvoritvi, sprejemu in ob zaključku turnirja. Ta prisotnost nam je pomenila veliko spodbudo, tako hokejskim delavcem kakor tudi hokejistom, za naše nadaljnje delo pri dvigu kvalitete hokeja na Jesenicah.

Se enkrat najlepša hvala za pomoč in sodelovanje.

HOKEJSKI KLUB JESENICE

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

OB IZIDU IZBRANIH DEL TONETA ČUFARJA

III. PESMI

Kakšen je Tone Čufar kot pesnik, ko smo že ugotovili, da mojstrsko uporablja opozicijo pesniška: proza, beseda v krajsih tekstih, ki se ponekod močno približajo pesmi v prozi? Njegova pesniška ustvarjalnost ni ravno bogata, čeprav se nam spisek v bibliografiji zdi kar obsežen (dve strani — ID II, str. 263—265). Na pogled lahko ugotovimo, da je precej pesmi priložnostnega značaja (spominskih, posvečenih tovarišem, sojetnikom, zapisov v spominsko knjigo). Pač pa se tudi v pesmih ponovi motiv tovarne in proletarcev. Spet nas zanima le izbor urednika, enajst pesmi, objavljenih v drugem zvezku Izbranih del. Ali je Čufar velik umetnik tudi v pesniški besedi ali so to priložnostni zapisi, kot bi lahko sodili po bibliografiji?

V obliki sledi Čufar tradiciji, res je njegov verz že sproščen nekaterih vezi, kot jih je odpravila že moderna. Ne upošteva stalnega števila verzov v kiticah, izjema je le en sonet (V januarju zaprtim sodrugom), pa še tu se Čufar ne drži dosledno sheme, ne izpolni niti vseh mest z rimami. Nekoliko izjemna je po obliki pesem Sneg, zdi se, da je tu vplival na Čufarja futurizem (likovna poezija). Tudi drugače je pesem oblikovno zanimiva, v tretji kitici ritmično spominja celo na špansko romanco. Končna rima dan/ran nam izžvenči celo oguljeno, je pa prav zaradi svoje izjemnosti nosilec novega pomena: njeno sporočilo je s tem še bolj kruto, boleče. Podobno so tudi rime v drugih pesmih zelo ekspresivne in ni naključje, da so rimani verzi (v drugače nerimanih pesmih) nosilci posebnega pomena:

»Zdaj pa odhajamo znova drugam, da s trudom napornim, krvavimi žulji,

preoblikujemo mrtve krajine v žive dokaze naših stremeljenj, za potrdilo našega dela, smisla in vrednosti naših življenj.«

(Železobet — Podčrtala M. V.)

Podobno tudi odsotna rima v drugače rimanih pesmih, ravno s tem, ker je ni, opozori bralca na pomenko plast. Res pa je, da Čufar oblikovno in ne v rimah ne išče novega, verjetno zato ne, ker mu je pesem vsebinsko pomembnejša. Resnično velik stilist je v krajši prozi, pesniška oblika ga preveč veže in je zato večkrat konvencionalna.

Motivno in vsebinsko je Čufar tudi v pesmih proletarček. Celotno iz pesmi, ki se zde priložnostne, zvenijo upor, ljubezen do delavca (človeka) in družbena kritika. Taka je že prva pesem Železobet, posvečena spominu značajnega in kremenitega jeseniškega kovinarja (Podčrtala M. V.), kjer sta popotnik in zbor simbolična, če ne že alegorična. Kdo je popotnik in kdo so »mrki in črni ljudje«, ki tvorijo zbor? Popotnik je človek, ki ga vleče zgolj lepota mesta, ki pa mu pot zastavlja »grda, zamazana, sužensko sklonjena bitja«, za katere podvomijo, da bi lahko lepoto ustvarili. Zbor se ne meni za njegovo podcenjevanje, preglasi ga, zaveda se, da so simbolično mesto zgradili z delom, zaveda se, da je on graditelj sveta. (»Vse delo gre skozi nas./Mi smo priče spočetja.«) Od tod

LJUBITELJEM KNJIG V SPODNJIH GORJAH

Obveščamo vse ljubitelje knjig na področju Spodnjih Gorj in bližnjih zaselkov, da je v prostorih DPD Svoboda v Sp. Gorjah začela poslovati knjižnica (podružnica centralne knjižnice A. T. Linhart Radovljice). Knjižnica je odprta vsak četrtek od 17. do 19. ure.

PEVSKO DRUŠTVO JESENICE — MOŠKI ZBOR

vabi pevce, ki imajo veselje do petja, da se jim pridružijo. V programu imajo slovenske narodne ali umetne pesmi ter pesmi drugih narodov.

Redne vaje so vsak ponedeljek in četrtek od 19.30 do 21.30 v pevski sobi gledališča na Jesenicah pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča. Potne stroške za obisk vaj pevci dobijo povrnjene.

pa do upora pa je le še korak, v Pionirjih novega sveta:

Mi nove dobe smo kovači; kdor je voljan kovati z nami, naj sam bo prekovan, dovolj močan

za gradnjo velikih mostov iz starega sveta v nov. Mi smo stavbeni inženirji, v bodočnost so pogledi nam uprti, za našo stvar se ne bojimo... niti smrti, ker novega sveta smo pionirji. »

Tudi motiv tovarne uporabi Čufar za ostro kritiko družbe. Tovarna ni več prostor človeka, ampak prostor razčlovečenja (Tovarna, Iz jeseniške fabrike, Sneg). Ljudje, ki jih jekleni delo, pa se vse bolj zavedajo svoje moči, ponosni so in vedo, da so nosilci novega, svojega sveta, ki je namenjen vsem, ne le »izvoljenec časa, denarnim mogotcem.« (»A ves naš trud in ves napor/ je posvečen vsem živim naše zemlje.« — Beseda fabriških težakov)

PREŠEREN SPODBUJA KULTURO

Vsakoletne prireditve v spomin in počastitev dr. Franceta Prešerna imajo v Kroki lepo tradicijo. Zadnjih 15 let je zanje skrbel komorni moški zbor KUD Stane Zagar, ki je seveda največkrat tudi sam nastopil ob sodelovanju domačih recitatorjev. Tu in tam je povabil še koga od drugod; tako sta, npr. ob Prešernovem dnevu prepevala v Kroki oktet Gallus in lani moški zbor DPD Svoboda Slavko Černe iz Kranjske gore

POČASTITEV KULTURNEGA PRAZNIKA NA OSNOVNI ŠOLI ŽIROVNICA

Solsko kulturno društvo Prešernov rod iz osnovne šole Žirovnica je v počastitev kulturnega praznika — osmega februarja pripravilo za učence in ostale krajanje dve prireditvi.

— Odprtitev stalne likovne razstave GRUPE 69. GRUPA 69 je skupina najboljših jugoslovanskih grafikov in slikarjev. Razstavljene slike so podarili v last učencem osnovne šole Žirovnica in obenem prevzeli pokroviteljstvo nad likovno dejavnostjo na šoli. Učenci in učitelji pa so sklenili, da spodnji hodnik novega dela šole spremenijo v galerijo.

— Recital pesmi Franceta Prešerna. Recital je pripravil dramski krožek šolskega kulturnega društva. Kot gostja pa je nastopila sopranistka Ileana Bratuš-Kacijanova. J. Novak

PIONIRJI OSNOVNE ŠOLE KOROŠKA BELA KRAJANOM OB KULTURNEM PRAZNIKU

Osmi februar je kulturni praznik Slovencev. Učenci od 1. do 4. razreda so si ogledali Prešernovo rojstno hišo v Vrbi. Tudi višji razredi so počastili spomin velikega moža slovenskega naroda, ki je s svojimi pesmimi dokazal, da je slovenski jezik enakovreden drugim — zmožen tudi najvišjih umetnin.

V Prešernovem gaju v Kranju smo priredili kratko proslavo in položili cvetje na grob velikega pesnika. Srečevali smo številne skupine mladih, ki so ta dan obiskovali Prešernov gaj.

Ogledali smo si še nekaj kulturnih ustanov, Prešernov spomenik sredi mesta, hišo, v kateri je prebil zadnja leta življenja, Gorenjski muzej in muzej NOB.

Na naši šoli smo si zadali nalogo, da pripravimo nekaj točk tudi za člane društva upokojevcov na Javorniku.

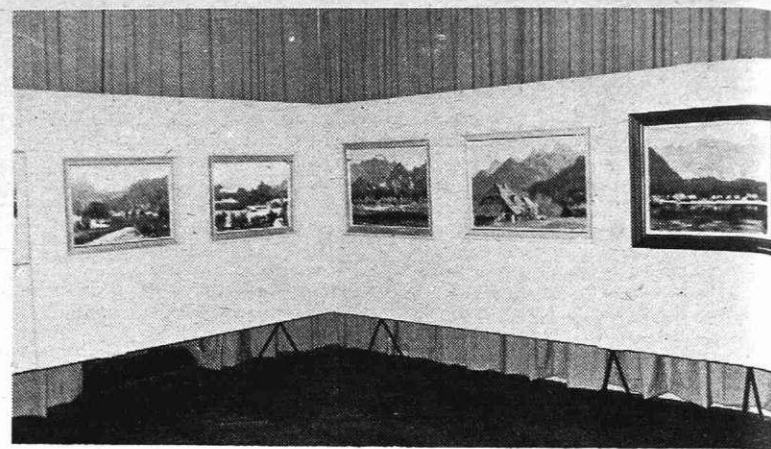
Ob 17. uri popoldne so se v domu na Javorniku zbrali starejši krajanje, ki prav tako radi prisluhnejo kulturni besedi in pesmi. Upokojenka Jelka Tomaš je spregovorila o praznovanju in pomenu tega kulturnega praznika med NOB. Učenci naše šole so recitali Prešernove pesmi, pevci društva upokojevcov so zapeli nekaj narodnih, citraška skupina naše šole pa je zaigrala na svoje instrumente.

Sodelovanje naše šole s krajevnimi organizacijami je že tradicionalno. Tudi letos te tradicije ne bomo opustili, saj nas vedno priščno in tople sprejmejo. Mi mladi pravzaprav premalo pomislimo, koliko so s svojim delom starejši krajanje prispevali za to, da nam je danes lepo, in jim po svojih skromnih močeh izrazimo hvaležnost.

Branka Smole, OŠ Kor. Bela, 8. c

Tako se na prvi pogled količinsko nepomembna in oblikovno konvencionalna poezija sprevrže v mogočno hvalnico človeka in dela. Sicer izrazno in stilistično ni na taki višini kot njegova kratka proza, kjer vsaka beseda predstavlja delček lepote in je na svojem mestu nezamenljiva. Predstavlja pa prav tako pomemben in umetniško visok del Čufarjevega snovanja, zaradi svoje vsebinske vrednosti.

Če končamo z nekoliko preoblikovano Čufarjevo mislijo: Zunanja lepota je samo videz, njena prava vrednost je v delu in v tistih ljudeh, ki to lepoto ustvarijo, čeprav so črni in mrki in suženjsko sklonjeni. Prav zato je Popotnik (mimoidoč, tisti, ki gre samo mimo, opazi le površinski videz stvari) zaustavljen, zbor ga preglasi in razvrednoti. Prav zato postanejo lepi tisti ljudje, ki so simbolično mesto zgradili iz prvih, izvečenih globoko izpod zemlje, lepota mesta je samo odsev lepote njihovega dela in njih samih, ker so globoko humani. M. V.

Iz zadnje kolektivne likovne razstave članov DOLIK

PREMIERA ČLANOV SKUPINE IZVIR

Mladinska gledališka skupina Izvir, ki že tri leta deluje pri amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah, se pripravlja na prvo premiero v letošnji gledališki sezoni. Člani skupine bodo jutri, 18. februarja, ob 19.30 uprizorili v gledališki dvorani Calderonovo delo Sodnik Zalamejski. Delo je režijsko pripravil Danilo Agrež, predstavilo pa se bo kar osem debitantov v skupini. Kot statisti v Sodniku Zalamejskem pa bodo sodelovali mladi iz doma učencev železarskega izobraževalnega centra.

Skupina Izvir se je doslej že večkrat uspešno predstavila občinstvu z recitali, uprizorila pa je tudi že dve dramski deli. Omenijo še, da skupina za letošnjo jesen pripravlja uprizoritev Jurčičevega Desetega brata. J. R.

SPOMINSKI VEČER OB 20-LETNICI SMRTI FRANCA OSENKA

V četrtek, 10. februarja, so se v prostorih pod odrom delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku zbrali člani dramskega odseka javniške svobode. Spominskega večera, ki so ga organizirali na pobudo izvršnega odbora DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela, so se poleg nekdanjih in sedanjih članov dramskega odseka udeležili tudi svojci pokojnega režiserja.

O liku Franceta Osenka je spregovoril Ivan Tušar in zlasti poudaril njegovo zavzetost za delo na odru.

ENAJSTIČ ZA »SVINJSKO GLAVO«

Kot uvod v letošnje predpustne in pustne norčije je bilo minulo nedeljo, 13. februarja, v Črni vrhu tradicionalno tekmovalje za trofej »svinjska glava«, ki je kot vedno privlačil okrog tisoč gledalcev in 25 bolj ali manj uspešnih, oziroma aktualnih mask. Nobena od števil sicer ni bila rekordna, saj je marsikoga odvrnilo ali sobotno slabo vreme, se bolj pa nekatere zares zanimive športne prireditve v Kranjski gori in Planici.

Organizatorji so se potrudili, da bi prireditve letos še bolj uspele kot prejšnja leta, ko so bile kljub obilni zabavi tudi še nekatere pomanjkljivosti. Poleg nastopa pustnih mask in volitve novega župana, so se potrudili za vrednejše nagrade, v samem programu pa so želeli popestriti predvsem uvodni del prireditve, ko je treba le počakati še na zapoznele maske in zapoznele obiskovalce. Po zagotovili številnih se obiskovalci niso dolgočasil in tako je bilo mogoče že pred samim tekmovaljem, na primer, izvesti iz »prispelejša« brzojav marsikaj »saljivo aktualnega«.

Lokalna pošta jih je takole posredovala: »Pod nujno patentirajte »svinjsko glavo«, ker je pri nas vse več svinjskih tekmovalj — STOP — TOF.

— Pozdravljamo vašo prireditev in vam kot odličnim organizatorjem poklanjamo en lojtrski voz snežnega cementa — pokal Vitrac, Madona di Kranjska gora.

— Aveniki se opravičujemo, ker ne moremo sodelovati zaradi obilice nastopov na ljubljanski televiziji.

— Ogorčeni protestiramo, ker doslej še niste uvrstili med vaše maske nobenega našega člana — zveza nudistov.

— Ker s hokejisti Jesenic nimamo sreče — stop — se pripravljamo za sodelovanje v pokalu »svinjska glava« — HK Olimpija.

Seveda so bile vse brzojavke v smislu naslednje:

— Le dobro jih »spanejmo« vse skupaj, da bo kaj zaleglo! Odstopite kakšno lokalno svinjarijo se meni! — Vaš TV žetnik.

Prav aktualno pobarvana so bila tudi lokalna poročila, ki jih je pripravil in prebral Marjan Stare. Poročal je, da se bo pustna občina Španov vrh pritožila zaradi vmešavanja v njene notranje zadeve, ker sosednja občina nalašč potiska dež; da bo podobno kot drugje ribiška karta uvedena gobarska karta, s tem da bodo morale biti gobe metrske; da bo ritmosifonični pihalni orkester pripravil za mednarodno tekmovalje »rapsodijo za plemuziko in širhakele v a-duru; da bomo v Španovem vrhu kmalu organizirali prvo svetovno »fucijado«, saj dinar je tako rad pada.

In šele koliko aktualnih in duhovitih pripomb je imel nato Franci Košir, ki je kot vedno komentiral nastop vsake maske. Sam se je v cilj pripeljal z letetnim zmajem in povedal, da bo ob nezanesljivi žičnici sedaj on z zmajem prevažal obiskovalce v Črni vrh, le da se bodo ti morali pred tem povzpeti na Golico.

France Osenk ni bil le režiser, pač pa je tudi spodbujal mlade in jih navduševal za delo na odru. Že pred drugo svetovno vojno je režiral na odru sokolskega doma na Javorniku, takoj po osvoboditvi pa je nadaljeval z delom na odru v osnovni šoli. Poelg tega, da je režiral sedem odrskih del in odigral vrsto glavnih vlog, je nenehno skrbel tudi za obnovu odrske opreme. Z njegovo smrtjo je nastala velika praznina in, kot so na spominskem večeru povedali, je niso nikoli v celoti zapolnili.

France Osenk je bil med najboljši aktivnimi igralci in režiserji, bolezen pa ga je dohitela celo med gostovanjem v Javorniškem rovtu. Spominskega večera so se udeležili tudi nekateri mladi člani dramskega odseka, žal pa se vabilu tokrat niso odzvali nekateri dolgoletni odrski sodelavci pokojnega Franceta Osenka.

Priliko so izkoristili tudi za razgovor z mladimi o sedanjem stanju in nadaljnjem razvoju te dejavnosti na Javorniku. Pri izbiri odrskih del, ki naj bi jih uprizorjali na odru delavskega doma, pa naj bi v večji meri upoštevali odrska dela za mladino.

»RAZVOJ POEZIJE«

V prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika — Prešernovega dne se vključujejo tudi mladi. V ta namen so učence in učenci III. b razreda zdravstvene šole Jesenice in člani dramskega odseka DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela pripravili proslavo Prešernovega dne z naslovom RAZVOJ POEZIJE. Prireditve je bila v terek zvečer v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

V kulturnem programu so prikazali življenje in delo našega največjega pesnika. Nastopajoči so zahtevno delo dobro opravili in si prizadevali, da so bile vloge podane kar najbolj doživeto in prepričljivo. Vlogo Franceta Prešerna je igral učenec Leon Leskovšek iz zdravstvene šole, katerega je spremljala osemčlanska recitatorska skupina.

Polno zasedena dvorana na Javorniku kaže, da je med občani zanimanje za take prireditve.

Jože Žerdin

